

RAPPORTAGE COLLEGIALE VISITATIE

DE BAANDER

1. Samenvatting

Het bezoek vond plaats op 30 november 2015.

Het collegiale team bestond uit:

- Jan Nijhof, directeur Trivium College (voorzitter)
- Rob Theben Terville, zorgcoördinator Vakcollege
- Marjet Brink, orthopedagoog van Voorthuysenschool
- Verhinderd wegens ziekte: Margriet Grondman, orthopedagoog Oostwende College
- Ron Benjamins heeft de visitatie begeleid en verslag gedaan.

De Baander heeft een zelfevaluatie geschreven. De school kenmerkt zich door de volgende omschrijvingen:

- Er is een ruim aanbod aan zorg, vooral op sociaal-emotioneel gebied.
- De school is kleinschalig en de lijnen tussen teamleden zijn kort; de leerlingpopulatie vraagt vaak om direct handelen. Om die reden wordt veel gebruik gemaakt van informeel overleg.
- De school werkt vanouds met een zorgvuldige intake-procedure, waar een orthopedagoog bij betrokken is. Voor iedere leerling wordt een IOP gemaakt, waar het OPP een onderdeel van is.
- Er is samenwerking gezocht met een ter zake kundige medewerker van een ander wijkteam dan waar de school staat. Dit verloopt naar tevredenheid. Het ZAT zoals dat voorheen bestond is opgeheven.
- De school heeft twee ontwikkelpunten geformuleerd:
 - Door-ontwikkeling van Profijit als digitaal informatie-systeem ter ondersteuning van leerlingbegeleiding;
 - Effectiever vormgeven en documenteren van leerlingbesprekingen.

Het programma voor het bezoek was als volgt opgesteld:

- a) Gesprek met Richard Renkers (directeur), Astrid van Dijk (orthopedagoog) en Marian Klomp (zorgcoördinator, waarnemend directeur)
- b) Presentatie 'Hoe werkt De Baander met Profijit'
- c) Rondleiding door de school
- d) Toelichting van de stage-trajecten
- e) afsluitende lunch en terugkoppeling

a) Gesprek Richard Renkes, Astrid van Dijk, Marian Klomp

De 'rode draad' op de Baander is de leerling. Die moet zich veilig voelen en met plezier naar school komen. Dat is de basis. Als je met gedoe en ruzie in je hoofd naar school komt, gaat dat voor, want dan kom je niet tot leren.

Het onderwijs is geïnspireerd door 'Big picture'- scholen. Bijna iedereen uit het team is naar Amerika geweest. Kenmerken is dat de leerling eigenaar is van de eigen ontwikkeling. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met 'Pick me up' in de onderbouw: leerlingen geven een presentatie.

Het praktijkonderwijs wordt niet gedreven door examen-eisen. De school benut die ruimte. De verschillen tussen leerlingen zijn enorm groot, als het gaat om het niveau dat ze kunnen halen. Iedere leerling heeft een individueel rooster. Belangrijk zijn vooral het onderkennen en realiseren van kansen en mogelijkheden die elke leerling heeft. De mate waarin een leerling zelfstandig kan werken, bepaalt voor een groot deel het succes van een leerling.

De school biedt een uitzonderlijk rijk en gevarieerd aanbod aan cursussen, ook buiten de school. Opdrachten worden door omwonenden van de school en bedrijven gegeven: fietsen maken, schoonmaken, etc..

Er worden veel coachende gesprekken gevoerd met leerlingen en de aandachtspunten en vorderingen worden met leerlingen bepaald en vastgelegd.

Vrijwel iedere docent heeft een master SEN opleiding of volgt die.

Docenten van de avo-vakken zijn mentor. In de bb zijn praktijkleraren soms co-mentor, als een leerling bijna geen avo vakken volgt. Avo-docenten hebben veel contact met alle leerlingen. Een avo-docent geeft alle avo-vakken aan de eigen klas. De mentor blijft bij de klas in jaar 1 en 2. In jaar 3,4,5 wordt een nieuwe mentor aangesteld.

De mentor heeft contacten met thuis en gaat op huisbezoek. Het werken met een IOP maakt dat er ook veel contact is met de leerling. Er is veel tijd beschikbaar voor het mentoraat. Astrid van Dijk en Marian Klomp zijn beiden aanspreekpunt voor mentoren.

Elke week vinden leerlingbesprekingen plaats. Een keer per jaar worden alle leerlingen besproken.

De PM-structuur bestaat, maar in de praktijk is de school heel flexibel. De kleinschaligheid zorgt voor korte lijnen, de leerlingpopulatie vraagt vaak om snel handelen. De kwaliteit van de begeleiding is vooral afhankelijk van de mensen die het uitvoeren, maar het is niet de bedoeling dat de begeleiding volledig persoonsafhankelijk is.

De grote puzzel is van de leerlingbegeleiding is om de goede mensen bij elkaar te zoeken, voor elke leerling die een eigen aanpak en programma loopt. Iedereen kent de leerling, iedereen moet wel geïnformeerd zijn. Het leveren van flexibele inzet, maatwerk, dat iedereen elkaar kent en dat structuur snel als beperkend wordt ervaren, dat is karakteristiek voor de Baander. Er zijn ook scholen voor praktijkonderwijs die wel strikter werken.

Er wordt gewerkt in Magister voor wat betreft aantekeningen over gedrag in het logboek, aan- en afwezigheid en algemene leerlinggegevens. In Profijt wordt een uitvoerig leerlingvolgsysteem ontwikkeld, waarin IOP en OPP vorm krijgen.

De directeur Richard Renkers is spin in het web van de school. Hij maakt roosters, dat is zijn manier om grip op de scholen te houden. Dat maakt dat hij ervoor zorgt dat iedereen krijgt wat ie wil. Hij houdt daarbij ook rekening met de samenstelling van groepen.

Bij de intake van leerlingen wordt veel op basis van warme overdracht gewerkt. Als het nodig is wordt samen met de verwijzende scholen verkend wat nodig is en kijkt het team pro-actief mee op het basisonderwijs. Omdat dit al staande praktijk was, heeft passend onderwijs niet voor veel veranderingen gezorgd rond het aannemen van leerlingen en vervullen van zorgplicht.

Het komt voor dat zij-instroom op de Baander ontstaat vanuit afstroom uit andere scholen; soms meer en soms minder. Het is niet zo dat gedragsproblemen altijd ontstaan doordat het niveau te moeilijk is.

De samenwerking met het wijkteam verloopt via een eigen contactpersoon van Alkemeijde, die altijd op maandagochtend aanwezig is op school. Zij heeft deskundigheid over en een klik met de leerlingpopulatie en dat maakt de samenwerking succesvol.

De middelen voor ondersteuning die vanwege het samenwerkingsverband beschikbaar worden gesteld, worden op hoofdlijn als volgt besteed:

- verdubbeling van de uren voor het mentorschap, van 5 naar 10 uur. Dit wordt onder andere ingevuld door de beschikbaarheid van leraren tijdens het 7^e uur, dat als mentoruur wordt gebruikt voor individuele begeleiding.
- coachingstrajecten voor leerlingen, EFM inhuren voor 2-3 leerlingen
- ondesteuningstrajecten zoals boksen, sterke meiden, rots en water.
- Astrid van Dijk heeft een opleiding gedaan voor het toepassen van EMDR therapie.

De bezetting en de taakbelasting op school is relatief goed. Astrid van Dijk werkt 3 dagen voor de school en Marian Klomp 4 dagen. De meeste teamleden werken 4 of 5 dagen; om goed te kunnen functioneren is 3 dagen praktisch gezien het minimum.

b) Presentatie Profijt, presentatie door Renske Gerritse

De docenten geeft les aan haar mentorklas van 16 leerlingen. Ze verzorgt de algemeen vormende vakken nederlands, rekenen-wiskunde, cultuur en maatschappij, en enkele vakken die leerlingen vanuit het IOP volgen.

Leerlingen formuleren voor de vakken hun eigen leerdoelen. Deze ruimte ontstaat omdat het onderwijs niet gedreven wordt door exameneisen. Nederlands en rekenen-wiskunde zijn meer dan andere vakken gestuurd door leerlijnen, die door leerlingen op hun eigen niveau gevolgd worden.

Profijt functioneert als een digitaal portfolio, waar de doelen en de vorderingen van leerlingen op individueel niveau zichtbaar worden gemaakt, zowel voor de avo- als de praktijkvakken. Leerlingen formuleren eigen doelen en plaatsen hun eigen werk in Profijt.

Leerlingen loggen 1x per week in. Ouders kunnen vanuit huis inloggen. Twee keer per jaar presenteren leerlingen aan de hand van Profijt hun vorderingen aan ouders bij oudergesprekken.

De mentor kan alle leerlinginformatie zien. De mentor begeleidt de leerling bij het bedenken en specifiek maken van doelen.

Corderingen worden zichtbaar door bewijsstukken in het portfolio. Dat kan een toets zijn of werkstuk. Leraren beoordelen dat met sterretjes; leerlingen beoordelen zichzelf ook. Ook anderen (stage-begeleiders of ouders) kunnen worden uitgenodigd om in het systeem te beoordelen.

Voor nederlands en rekenen-wiskunde zijn leerlijnen en methodegebonden toetsen meer richtinggevend. Waar mogelijk worden de leerlijnen aan eigen leerdoelen gekoppeld, bijvoorbeeld rekenopdrachten voor het afwegen van ingrediënten bij koken of het afmeten van hout bij timmerwerk.

Het IOP bestaat uit de leerling-omgeving van Profijt. Die omgeving kan als document geprint worden en door ouders ondertekend worden. Het bestaat in hoofdlijn uit de eigen leerdoelen van de leerling, het portfolio en de beoordelingen door de docent en de leerling.

Binnen Profijt is een gedeelte dat alleen toegankelijk is voor het team, waar aantekeningen over ondersteuning staan. Hierin kunnen ouders niet meelesen; deze informatie komt ter sprake tijdens oudergesprekken.

Het OPP is een op zichzelf staand document, dat ge-upload wordt in Profijt. Het OPP is verplicht voor leerlingen die praktijkonderwijs volgen. Hierin staan belemmerende en beschermende factoren, situatie, uitstroomniveau, aanpak, etc..

Het team werkt enthousiast met Profijt. De meeste avo-docenten zijn computervaardig. Voor sommige praktijkdocenten is de drempel hoger. Er zijn studiedagen gevolgd met het hele team. Renske kan nog leraren begeleiden.

c) Rondleiding

- Het rooster bestaat uit vaste blokken praktijk en theorie. Ieder klas heeft een dagindeling die beurtelings uit praktijk en theorie bestaat.
- Het is zoeken naar lesmateriaal dat geschikt is voor de uiteenlopende niveau's waarop de leerlingen werken. Uitgeverij Deviant voorziet voor veel vakken in goed materiaal.
- De AKA klas (arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent) wordt opgeleid voor het mbo-examen. Volgend jaar wordt de 2-jarige entree-opleiding ingevoerd in samenwerking met het mbo.
- De school biedt een groot aanbod aan cursussen, waarvan sommige gecertificeerd, in een groot aantal praktijklokalen.

d) Gesprek met Petra Van 't Klooster, adjunct-directeur en stage-coördinator over stage-begeleiding.

In de onderbouw wordt al begonnen met arbeidstraining en intern begeleide stages, waarin het gaat om o.a. motorische vaardigheden, samenwerken, netjes praten.

In de derde klas start het programma van de bovenbouw, waarin buiten school stage wordt gelopen: de extern begeleide stage (EBS). De school werkt nu met 14 bedrijven voor beginnende stagiaires. op maandag en vrijdag. De stages vinden plaats op maandag en vrijdag. Leerlingen volgen de stages samen met een andere leerling. De beginnende stages duren 10 keer een dag. Leerlingen worden ingedeeld voor een stage. Het komt voor dat leerlingen het niet leuk vinden en dan worden ze aangemoedigd om het toch vol te houden. Dat is een belangrijke leerervaring.

Stagebegeleiders uit school gaan de bedrijven langs. Zij begeleiden de leerlingen en de stagebegeleiders op het werk. Het doel van de stage is opleiden tot goede werknemers en collega's. De branche leer je in de praktijk.

In het derde jaar wordt gewerkt aan de passie-stage, die er helemaal op gericht is om op een goede plek terecht te komen en werk te doen dat leerlingen zelf willen doen.

In de vierde mogen de leerlingen zelf beroepsgerichte cursussen kiezen, bijvoorbeeld VCA (basisveiligheid). Deze cursus duurt een hele week, is gecertificeerd, eindigt met een toets en een herkansing op vrijdag.

Voor de beoordeling van de stage worden de competenties van AKA aangehouden en in Profijit opgenomen.

Voor oud-leerlingen wordt een avondschoon georganiseerd, waar de contactpersoon van het wijkteam eens in de maand aanwezig is.

Het werken aan duidelijke en persoonlijke leerdoelen van leerlingen is voor het onderwijs belangrijk. De school doet er veel aan om leerlingen hierin te begeleiden en het belang ervan duidelijk te maken. Leerlingen ervaren dit soms als administratieve last, waar ze weinig eigenaarschap voor voelen.

2. Bevindingen en aanbevelingen

Het bezoekende collegiale visitatieteam heeft afrondend de volgende karakteristieke kenmerken van de school gezien:

- Het onderwijs op de Baander gaat uit van de motivatie van het kind, is gericht op eigen verantwoordelijkheid en gebaseerd op een enorm aanbod en rijke leeromgeving.
- Het onderwijs is gericht op uitstroom en toeleiding naar arbeidsplek en/of vervolgopleiding.
- De school biedt een enorme differentiatie, zowel in niveau's van algemeen vormende vakken als in verscheidenheid aan praktijkvakken, waarbij middels het mentoraat individuele begeleiding geboden wordt.
- De sfeer in school wordt gekenmerkt door rust en taakgerichtheid.

Het bezoekende collegiale visitatieteam heeft de volgende suggesties:

Het is plausibel dat een strikte ondersteuningstructuur, waarin precies is vastgelegd welke medewerkers, op welk moment, welke ondersteuning kunnen aanvragen of organiseren, niet past bij het karakter van de school. Maar in de huidige situatie lijkt het dat een belangrijk deel van de ondersteuning afhangt van het opmerkingsvermogen en de persoonlijke inzet van teamleden. Dat roept de vraag op of tussen beide uitersten niet een middenweg te vinden zou zijn. Het visitatieteam doet de suggestie om over de volgende twee vragen na te denken:

- Hoe kan voorkomen worden dat de inhoud en organisatie van de ondersteuning afhangt van de persoonlijke taakopvatting en talenten van een klein aantal teamleden?
- Welke afspraken over ondersteuningstructuur kunnen gemaakt worden die niet als een beperking worden ervaren, maar als een houvast kunnen dienen?

Het bezoekende collegiale visitatieteam neemt de volgende waardevolle inzichten mee naar de eigen praktijk:

- Het inspirerend om te zien hoe leerlinggericht onderwijs eruit kan zien, vanuit motivatie van leerlingen.
- Het werken van vanuit motivatie en de vraag wat de leerling zelf wil bereiken, ligt ten grondslag aan het schoolsysteem.
- De leerling wordt zelf betrokken bij het onderwijs-proces.
- Het wijkteam wordt direct betrokken bij de school.